

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

В. Ромаш —

РОМАЩЕНКО Вікторія Андріївна

УДК 340.116:343.2/7(53)

**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО
СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ: ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНЕ
ДОСЛІДЖЕННЯ**

Спеціальність: 12.00.01 — теорія та історія держави і права;
історія політичних і правових учень

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Одеса — 2018

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Національному університеті «Одеська юридична академія» Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник доктор юридичних наук, професор
БЕХРУЗ Хаїматулла,
Національний університет
«Одеська юридична академія»,
завідувач кафедри міжнародного права
та міжнародних відносин

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, доцент
МАТВЄЄВА Лілія Георгіївна,
Одеський державний університет внутрішніх справ,
професор;

кандидат юридичних наук
ДОВГАНЬ Галина Віталіївна,
Львівський національний університет
імені Івана Франка,
доцент кафедри інтелектуальної власності,
інформаційного та корпоративного права

Захист відбудеться « 16 » березня 2018 р. о 10 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 41.086.01 Національного університету «Одеська юридична академія» за адресою: 65009, м. Одеса, Фонтанська дорога, 23.

З дисертацією можна ознайомитись у науковій бібліотеці Національного університету «Одеська юридична академія» за адресою: м. Одеса, вул. Академічна, 2.

Автореферат розісланий « 14 » лютого 2018 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Л.Р. Біла-Тіунова

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Поширення інформаційно-комунікаційних технологій та використання їх у повсякденному житті призвело не тільки до початку нової суспільної ери – інформаційного суспільства, але й до необхідності правового врегулювання цього невідворотного та неминучого процесу. Становлення та функціонування правового регулювання інформаційного суспільства є важливим і необхідним напрямом розвитку в Україні.

Глобальний характер використання усіх надбань інформаційно-комунікаційних технологій в усьому світові у буквальному сенсі поглинає суспільство кожного дня, поширюючись на нові території, і Україна не є винятком. Перехід країни від індустріального до інформаційного суспільства означає економічне процвітання, стабільний соціальний розвиток та гідне життя за рахунок підвищення рівня освіти, науково-технічного та культурного розширення і відкриття нових можливостей для кожної людини, розкриття творчих здібностей, людського потенціалу та підвищення професіоналізму особистості взагалі. Перебування частиною глобального інформаційного суспільства та використовувannya інформаційно-технологічного продукту означатиме не тільки перехід на новий етап економічного та соціального розвитку України, але й підтверджуватиме її статус як правової та демократичної держави. Прийняття Україною як частиною світового інформаційного простору правових основ регулювання єдиного інформаційно-комунікаційного простору означає її повноправну участь у процесах інформаційної, технологічної та економічної інтеграції регіонів, країн і народів. І якщо Україна бажає заявити про себе на політико-правовій карті світу інформаційно-технологічно орієнтованою країною, то вона повинна кардинально змінити образ життя більшої частини населення через впровадження механізму правового регулювання інформаційного суспільства, а згодом і взагалі повністю переорієнтувати модель поведінки і життя кожного у такому суспільстві в цілому.

В аспекті інтеграції України до Європейського Союзу питання про необхідність такого переходу до суспільства знань стає дедалі актуальнішим, адже Євросоюз ще наприкінці минулого століття обрав свій інформаційно-технологічний шлях модельного розвитку, який щороку удосконалюється та наближається до світових країн-лідерів. А виконання основних положень Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС передбачає адаптацію правових основ інформаційного суспільства в Україні до європейських стандартів. Практика пануючих інформаційно-технологічних процесів свідчить про те, що інформаційно-комунікаційні технології (далі – ІКТ) проникають у суспільство та починають активно розвиватися швидше та задовго до того,

як держава розпочне активну діяльність щодо формування правових основ та визначення основного стратегічного напрямку політики у цій сфері. Тому, вкрай важливою є необхідність створення ефективної системи забезпечення прав і свобод громадян та соціальних інститутів на вільне отримання, поширення і використання інформації та знання як найважливішої умови демократичного розвитку, щоб запобігти самостійному розвитку та формуванню неконтрольованого інформаційного суспільства в Україні. Право має відповідати на всі виклики та загрози інформаційного суспільства.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано у відповідності до планів наукових досліджень Національного університету «Одеська юридична академія» «Стратегія інтеграційного розвитку України: правовий та культурний вимір» (державний реєстраційний номер 0116U01842) на 2016 – 2020 рр. і є складовою частиною наукових досліджень кафедри права Європейського Союзу і порівняльного правознавства Національного університету «Одеська юридична академія» «Адаптація українського права до європейського права у контексті діалога правових систем сучасності» на 2016–2020 рр.

Мета і задачі дослідження. Метою дисертації є розкриття загальнотеоретичних основ змісту, природи і специфіки правового регулювання інформаційного суспільства в Україні, що зумовило необхідність розв'язання таких задач:

проаналізувати дослідження з правового регулювання інформаційного суспільства та виявити стан наукових розробок для подальшого удосконалення;

виявити основні чинники впливу на формування правових основ інформаційного суспільства;

розкрити та обґрунтувати визначення поняття та змісту правового регулювання інформаційного суспільства;

розмежувати моделювання правового регулювання інформаційного суспільства;

охарактеризувати міжнародно-універсальні моделі правового регулювання інформаційного суспільства;

обґрунтувати міжнародно-регіональні моделі правового регулювання інформаційного суспільства;

охарактеризувати національні моделі правового регулювання інформаційного суспільства;

дослідити правові основи формування інформаційного суспільства в Україні для подальшого удосконалення;

визначити сучасний стан і напрямки функціонування інформаційного суспільства в Україні;

з'ясувати перспективи адаптації правових основ інформаційного суспільства в Україні до європейських стандартів.

Об'єктом дослідження є правова реальність, пов'язана з формуванням та функціонуванням інформаційного суспільства.

Предметом дослідження є правове регулювання інформаційного суспільства в Україні.

Методи дослідження спираються на методологічний інструментарій, концептуальні підходи, вироблені юридичною наукою. Дисертаційне дослідження здійснено на основі філософсько-світоглядних, загальнонаукових та спеціально-наукових методів. Діалектичний підхід до вивчення цієї проблематики дозволив розкрити та проаналізувати динаміку становлення інформаційного суспільства, розкрити основні закономірності його становлення, а також чинників, які впливають на процес його функціонування (п.п. 1.2, 1.3, 3.1, 3.2, 3.3). Історичний підхід дозволив вивчити генезис становлення інформаційного суспільства, а також процес його трансформації для подальшого удосконалення. Цей підхід дозволив також прогнозувати перспективи його подальшого розвитку (п.п. 1.1, 1.2, 1.3, 3.1, 3.2, 3.3.). Компаративістський підхід вивчення цієї проблематики дозволив дослідити і порівняти міжнародно-універсальні, міжнародно-регіональні, а також національні моделі правового регулювання інформаційного суспільства. За допомогою цього підходу проаналізовано можливість адаптації національного законодавства до європейських стандартів (п.п. 1.3, 2.1, 2.2, 2.3, 3.3). Системно-функціональний метод допоміг розглянути інформаційне суспільство як цілісну систему, що складається з певних компонентів, які, у свою чергу, є частиною більш складної структури, пов'язаної із більш складною системою, – системою суспільства. Використання цього методу дозволило зацентрувати увагу на національній характеристиці інформаційного суспільства (п.п. 1.2, 1.3, 3.1, 3.2). За допомогою методу правового регулювання розглянуто процес моделювання правового регулювання інформаційного суспільства на різних рівнях і в різних правових традиціях (п.п. 2.1, 2.2, 2.3, 3.1). За допомогою формально-логічного методу зроблено висновок щодо формування основних понять змісту інформаційного суспільства, а також типологізації його основних моделей (п.п. 1.3, 2.1, 2.2, 2.3).

Теоретичну основу дисертації становлять правці відомих вітчизняних та зарубіжних учених-юристів. Зарубіжними авторами, які окреслили окремі аспекти функціонування не тільки інформаційного суспільства, але і його правових основ та вплинули на характер послідовних досліджень, є: С. Астром, Д. Белл, З. Бжезінський, К. Боулдінг, К. Бьорд, Н. Вінер, Б. Гейтс, Д. Гелд, Е. Гелнер, К. Гірц, П. Друкер, Р. Йенсен, М. Кастельс, Д. Лайон, Е. Лемберг, Дж. Ліхтгайм, Г. Маклюен, Р. Макрідіс, Й. Масуда,

К. Мей, Дж. Нейсбіт, А. Пшеворський, Д. Рісмен, М. Роуз, Т. Сакайя, Т. Стоуньєр, А. Турен, Е. Тоффлер, М. Фріден, Ф. Фукуяма та ін.

Вітчизняними вченими, які займаються теоретичними розробками правового регулювання інформаційного суспільства та досліджують фактори, які впливають на цей процес, є: І. Арістова, Х. Бехруз, В. Биков, В. Білоус, І. Бачило, О. Вартанова, М. Вершинін, А. Гальчинський, О. Голобуцький, В. Горбатенко, О. Григор, О. Гриценко, В. Даніл'ян, Н. Дніпренко, Г. Довгань, О. Дубас, В. Дудченко, В. Дрожжинов, Т. Єршова, О. Ємельяненко, В. Журавський, Я. Зоська, М. Згуровський, В. Іванов, Є. Калашнюк, А. Капуш, І. Кисарець, П. Клімушин, Н. Крестовська, А. Колодюк, О. Литвиненко, М. Лисенко, Є. Макаренко, Л. Матвєєва, В. Мартинюк, О. Маруховський, С. Майстренко, С. Мигович, М. Міхровська, І. Мукомела, В. Недбай, Г. Несвіт, А. Нестеренко, Ю. Оборотов, І. Огірко, П. Остапишин, Ю. Паніч, В. Парфенюк, В. Політанський, В. Пожуєв, Г. Почепцов, П. Рабінович, А. Рачинський, С. Руденко, А. Ракітов, А. Рубанов, А. Соколова, В. Скалацький, О. Скаленко, О. Соснін, О. Старіш, В. Тронь, А. Урсула, В. Фурашев, Ф. Широков, В. Хомяков, П. Цегольник, І. Чиж, С. Чукут, О. Шевчук та ін.

Наукова новизна одержаних результатів. Дисертаційне робота є одним із перших у вітчизняній юридичній науці загальнотеоретичним монографічним дослідженням правового регулювання інформаційного суспільства, присвяченим розкриттю його природи та змісту, а також проблемі його моделювання:

уперше:

запропоновано авторське визначення поняття правового регулювання інформаційного суспільства, яке полягає у діяльності влади (держави) згідно із спеціально створеним чинним національним законодавством та загальноприйнятими нормами міжнародного права у сфері регулювання відносин розбудови, стимулювання, організації, функціонування, розвитку та виховання інформаційного суспільства, спрямованої на втілення прав, свобод, обов'язків і можливості розвиватися кожній людині, використовувати інформацію та знання, реалізовувати свій інтелект та потенціал для задоволення власних потреб та потреб суспільства в умовах інформаційно-технологічної революції та надбань цивілізації;

вироблено типологізацію моделювання правового регулювання інформаційного суспільства та виокремлено три його моделі: 1) міжнародно-універсальну, що розкривається через міжнародно-правові принципи та норми регулювання, програми та проекти функціонування інформаційного суспільства, прийняті міжнародними організаціями; 2) міжнародно-регіональну, яка полягає в регіональних нормативно-правових стандартах розбудови та впровадження у сфері правового регулювання інформаційно-технологічної сфери окремими регіонами,

регіональними організаціями; 3) національну, яка визначається національним законодавством та концептуальними засадами розвитку правового регулювання інформаційного суспільства, впровадженими урядами окремих країн;

визначено основні чинники, які впливають на процес правового регулювання інформаційного суспільства: 1) економічний – вплив та забезпечення механізму інвестиційних вкладів, впровадження програм та підтримки діяльності інформаційно-комунікаційних технологій, що вимагає відповідного рівня правового регулювання; 2) ідеологічний – забезпечення правового механізму взаємодії політики з ідеологією як основа розбудови та функціонування інформаційного суспільства; 3) політичний – зміцнення політичної активності населення та підвищення ролі впровадження та удосконалення інформаційно-комунікаційних технологій через арсенал механізму правового регулювання; 4) історичний – поділ правового регулювання інформаційного суспільства на етапи його еволюції та перспективи розвитку; 5) культурологічний – пов'язаний з традиціями правового розвитку, що визначає природу правового регулювання взагалі та інформаційного суспільства, зокрема; 6) комунікаційний – що впливає на взаємодію міжнародно-універсальної, міжнародно-регіональної моделі та національних моделей правового регулювання інформаційного суспільства;

удосконалено:

теоретичні положення, які стосуються адаптації основ правового регулювання інформаційного суспільства України до європейських стандартів, а саме: прийняття Інформаційного кодексу України шляхом кодифікації чинного національного інформаційного законодавства; прийняття ієрархії нормативно-правових актів, що регулюють суспільні відносини у сфері інформаційної безпеки; здійснення моніторингу відповідності норм між інформаційними підзаконними нормативно-правовими актами та законами; розробка нормативно-правових актів щодо регулювання Інтернет-відносин та концепції реформування інформаційного законодавства;

теоретичні розробки принципів, що лежать в основі кожної з моделей правового регулювання інформаційного суспільства; з'ясування різниці та спільності у їхньому функціонуванні; з'ясування цілей, що переслідуються при створенні правового регулювання інформаційного суспільства, та відображення цього територіально на державному та міжрегіональному рівнях;

набули подальшого розвитку:

формування та функціонування нормативно-правових основ регулювання інформаційного суспільства, основних правових принципів, традицій країн Європи, Азії та США має сприяти цілісному розумінню

обраного Україною шляху та забезпечити пізнання специфічних закономірностей розвитку нормативно-правових основ регулювання інформаційного суспільства у світі;

розробка правових основ формування інформаційного суспільства в Україні шляхом детального аналізу напрямків його функціонування: електронне урядування, електронна комерція, електронна митниця, електронна освіта, електронне оподаткування, інформаційна безпека тощо;

розуміння ролі нормативно-правової діяльності Європейського Союзу та Ради Європи у сфері розбудови та регулювання інформаційного суспільства на європейському континенті полягає у тому, що вони сприяють реалізації перспектив створення та функціонування інформаційного суспільства в Україні, а також процесові адаптації національних правових основ до європейських стандартів.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що основні теоретичні положення дисертації є внеском у подальший розвиток правового регулювання інформаційного суспільства і можуть бути використаними у:

науково-дослідній сфері – при подальшому дослідженні теоретичних основ розвитку та становлення правових основ формування інформаційного суспільства;

юридичній практиці – при наданні пропозицій щодо удосконалення національного законодавства та підвищенні ефективності законотворчої та правозастосовчої діяльності, спрямованої на гармонізацію національного законодавства та адаптацію правових основ інформаційного суспільства в Україні до європейських стандартів; основні положення та результати дисертаційного дослідження можуть стати інформаційною базою у процесі роботи над прийняттям Інформаційного кодексу України, або іншого нормативного документа, що регулює становлення та функціонування інформаційного суспільства в Україні;

навчальному процесі – для підготовки підручників, навчальних посібників та матеріалів при викладанні курсу «Інформаційне право», а також спецкурсів із проблем регулювання інформаційної сфери; при складанні навчальних планів і програм із професійної підготовки юристів, а також при удосконаленні навчального матеріалу із загальнотеоретичної юриспруденції, соціології права, порівняльного правознавства при написанні магістерських, дипломних та курсових робіт.

Апробація результатів дослідження. Основні положення дисертації обговорювалися на спільному засіданні кафедри теорії держави і права та кафедри права Європейського Союзу та порівняльного правознавства Національного університету «Одеська юридична академія». Результати дослідження було апробовано на: Круглому столі, присвяченому 10-річчю кафедри права Європейського Союзу та порівняльного правознавства

(м. Одеса, 28 листопада 2014 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Правові та інституційні механізми забезпечення сталого розвитку України» (м. Одеса 15–16 травня 2015 р.); Всеукраїнській науковій конференції, присвяченій пам'яті професора Вишнякова Олександра Костянтиновича (м. Одеса, 6 листопада 2015 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку держави та права в умовах євроінтеграції» (м. Одеса, 20 травня 2016 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Реформування законодавства України та розвиток суспільних відносин в Україні» (м. Ужгород, 22–23 квітня 2016 р.); Міжнародному круглому столі «Правові системи сучасності: взаємодії та конфлікти» (м. Одеса, 19 липня 2016 р.); Міжнародному конгресі європейського права (м. Одеса, 21–22 квітня 2017 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Традиції та новації юридичної науки: минуле, сучасність, майбутнє» (до 20-річчя НУ «ОЮА» та 180-річчя Одеської школи права (м. Одеса, 19 травня 2017 р.).

Публікації. Основні положення і висновки дисертаційного дослідження відображено у 14 публікаціях, 5 із яких опубліковано у наукових фахових виданнях, що входять до затвердженого переліку, 1 – у зарубіжному періодичному виданні та 8 тезах доповідей на наукових та науково-практичних конференціях.

Структура дисертації. Робота складається з анотації, вступу, 3 розділів, що містять 9 підрозділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 225 сторінок, із них основного тексту 187 сторінок, список використаних джерел містить 296 найменувань і розташований на 38 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність теми, визначено зв'язок з науковими програмами, планами, темами, поставлено мету та визначено задачі дослідження, його об'єкт, предмет, методологію, розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, наведено дані щодо апробації, структури та обсягу роботи.

Перший розділ «Теоретичні основи дослідження правового регулювання інформаційного суспільства» складається з трьох підрозділів і присвячений розглядові правового регулювання інформаційного суспільства у різних літературних джерелах та розкриттю його теоретичного аспекту, а також основних чинників, що впливають на процес його формування.

У **підрозділі 1.1. «Огляд досліджень правового регулювання інформаційного суспільства»** розглянуто основні дослідження,

присвячені теоретичним основам правового регулювання інформаційного суспільства у вітчизняній та зарубіжній юридичній науці.

Здійснено науковий аналіз цілого ряду вітчизняної та зарубіжної юридичної літератури, що присвячена теоретичному дослідженню правового регулювання інформаційного суспільства. Зокрема, увагу акцентовано на теоретичних питаннях становлення та розвитку правового регулювання інформаційного суспільства в Україні: теоретичне осмислення феномену виникнення та становлення інформаційного суспільства у правовому вимірі, основні засади та принципи регулювання розвитку інформаційного суспільства, механізми політики у сфері інформаційного суспільства, особливості стратегій та концепцій розвитку правового регулювання інформаційного суспільства в Україні, а також проблеми імплементації європейських стандартів та норм державного управління у сфері регулювання інформаційного суспільства в українську політико-правову практику, тощо.

Установлено, що дослідження правового регулювання інформаційного суспільства, як правило, присвячено лише деяким, окремим питанням становлення інформаційного суспільства; правове регулювання інформаційного суспільства вивчається фрагментарно, окремо приділяється увага його компонентам, а чітке визначення правового регулювання інформаційного суспільства взагалі відсутнє. У цілому, увага науковців приділяється дослідженню та вивченню лише теоретичних питань правового регулювання інформаційного суспільства, а не практичних. Феномен інформаційного суспільства представляється у багатьох працях як позитивне явище та обов'язкова і актуальна ера майбутнього, і лише деякі вчені висловлюють своє занепокоєння щодо можливих негативних наслідків розбудови інформаційного суспільства. Проблема правового регулятора відсувається здебільшого на другий план, замість цього, першочергово вказується на необхідність та розвиток інформаційно-технологічного оснащення.

У *підрозділі 1.2. «Правове регулювання інформаційного суспільства: вплив основних факторів»* здійснено аналіз основних чинників, що впливають на формування та функціонування правового регулювання інформаційного суспільства. З'ясовано, що на розвиток правового регулювання інформаційного суспільства та процеси його трансформації впливають економічний, технологічний, комунікативний, культурологічний, ідеологічний та історичний чинники.

З'ясовано, що суть ідеологічного впливу на правове регулювання інформаційного суспільства полягає у достовірному, правильному та об'єктивному обґрунтуванні необхідності розбудови інформаційного суспільства та забезпеченні правового механізму правильного поєднання політики і технології. Вплив економіки являє собою створення

такого ефективного діючого правового підґрунтя, який сприятиме та регулюватиме новий устрій суспільства через механізм постійного фінансування, інвестиційних внесків у розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, експорт-імпорт комп'ютерних послуг, створення єдиної системи покриття тощо. Культурологічний фактор полягає у поєднанні правових основ з нерозривним бажанням особи удосконалювати свої навички та вміння, підвищувати рівень кваліфікації та оновлювати свої знання за допомогою інформаційно-технологічного прогресу, посиленні інтелектуальних можливостей людини за допомогою новітніх інформаційних технологій. Комунікативний вплив пояснюється через значне розширення можливостей спілкування в діапазоні від міжособистісного спілкування через Інтернет у межах глобального інформаційного простору на міждержавному та міжкультурному рівнях та необхідності захисту прав у сфері Інтернет-користувачів.

Визначено, що ефективність розвитку інформаційного суспільства та формування концепції правового регулювання інформаційного суспільства в умовах глобалізації та створення цілісної ефективної системи законодавства залежать від урахування основних економічних, соціокультурних та історичних особливостей.

У підрозділі 1.3. «Правове регулювання інформаційного суспільства: теоретичний аспект» розглянуто загальнотеоретичний аспект поняття правового регулювання інформаційного суспільства. Встановлено, що в науковій літературі це поняття є майже відсутнім, натомість є місце окремим дослідженням та теоретичним поясненням інформаційного суспільства, правового впливу та державного регулювання у сфері інформаційних відносин.

Зазначено, що правове регулювання інформаційного суспільства має еволюційний характер, оскільки складається з поетапних періодів свого розвитку: від правового забезпечення конкретних технічних норм користування персональним комп'ютером до правового регулювання прав і свобод людини в інформаційно-технологічній сфері як на загальнодержавному, так і на міжнародному рівні. З'ясовано, що використання інформаційно-комунікаційних технологій є одним з необхідних факторів, без якого теоретичне розуміння та наявність правового регулювання інформаційного суспільства не може існувати та функціонувати у цілому.

Визначено, що правове регулювання інформаційного суспільства – це діяльність влади (держави) згідно зі спеціально створеним чинним національним законодавством та загальноприйнятими нормами міжнародного права у сфері регулювання відносин розбудови, стимулювання, організації, функціонування, розвитку та виховання інформаційного суспільства, спрямована на втілення прав, свобод,

обов'язків і можливостей розвиватися кожній людині, використовувати інформацію та знання, реалізовувати свій інтелект та потенціал для задоволення власних потреб і потреб суспільства в умовах інформаційно-технологічної революції та надбань цивілізації. У широкому розумінні, правове регулювання інформаційного суспільства – це реалізація міжнародних, регіональних та національних програм і проєктів, що спрямовані на виявлення людського потенціалу у сфері інформаційно-комунікаційних технологій та удосконалення індивідуальних навичок, вмінь, знань та здібностей людини у процесі використання надбань інформаційно-технологічної революції.

Другий розділ «Моделювання правового регулювання становлення інформаційного суспільства» складається з трьох підрозділів і присвячений дослідженню міжнародно-універсальної, міжнародно-регіональної та національної моделей правового регулювання інформаційного суспільства.

У **підрозділі 2.1. «Міжнародно-універсальна модель правового регулювання інформаційного суспільства»** досліджено історичний процес розвитку інформаційного суспільства і впровадження правових засад його регулювання на міжнародно-універсальному рівні. З'ясовано, що правове регулювання інформаційного суспільства не є цілком загальним та однозначним у процесі свого становлення, тому виокремлюється модель його розвитку та функціонування, основною ознакою класифікації якої є ідея підтримки переходу від індустріального до інформаційного суспільства державою та створення нею необхідного правового підґрунтя.

Міжнародно-універсальна модель правового регулювання інформаційного суспільства поєднує в собі міжнародно-правові принципи та норми регулювання, програми та проєкти функціонування інформаційного суспільства, прийняті міжнародними організаціями. Встановлено, що концепції переходу до інформаційного суспільства, плани участі у трансформації суспільних інститутів, прийняті міжнародними організаціями ООН/ЮНЕСКО, Світовим банком, Світовою Організацією Торгівлі, Організацією економічного співробітництва і розвитку покладено в основу правового базису багатьох розвинутих країн. Саме ці документи визначають основні положення, умови і пріоритети міжнародної, регіональної та національної інформаційної політики, формують політичні, правові, соціально-економічні, культурні та технологічні передумови переходу до інформаційного суспільства, обґрунтовують специфіку і мету глобальних трансформацій.

У **підрозділі 2.2. «Міжнародно-регіональна модель правового регулювання інформаційного суспільства»** розглянуто міжнародно-регіональні нормативно-правові основи розбудови та впровадження у сфері правового регулювання інформаційної сфери окремими

регіонами, регіональними організаціями. Міжнародно-регіональна модель представлена через її класифікацію на Англо-американську, Європейську та Азійську моделі.

Акцентовано увагу на європейській моделі, що відрізняється стратегією європейської інтеграції, поняттям «об'єднана Європа», пошуками рівноваги між контролем держави і стихією ринку, динамічним поєднанням державних інтересів і прагнень приватного та корпоративного бізнесу. Характерними рисами європейської моделі є варіативність і політична спрямованість програм побудови інформаційного суспільства для різних країн, обумовлених новою європейською геополітикою, становленням інформаційної (інтелектуальної) економіки, різними можливостями постіндустріального розвитку кожної людини та її особливостей. Справедливо зазначено, що європейська модель становлення інформаційного суспільства є однією з тих, чиї підходи до правового регулювання такого суспільства характеризуються не тільки швидкими темпами розвитку практичних інформаційних потреб, але й розробкою та впровадженням спеціальних програм, спрямованих на формування та регулювання інформаційного суспільства згідно з державними потребами, про що свідчать статистичні дані, а також втілення правових норм на вирішення виникаючих проблем у зв'язку з використанням надбань інформаційно-комунікаційних технологій.

Звернуто увагу на розширення кордонів співробітництва у сфері правового регулювання інформаційного суспільства, глобальний розвиток та впровадження надбань інформаційно-технологічної революції, що дозволяє державам окремих регіонів формувати нові концепції та програми правового регулювання інформаційного суспільства стосовно своїх політичних, економічних, соціальних уподобань. Дослідження існуючих моделей показали, що відповідно до регіону, де здійснюється правове регулювання інформаційного суспільства, нормативно-правові стандарти країн відрізняються одна від одної у залежності від того, яких принципів покладено у розбудову інформаційного суспільства; які «власні амбіції» та цілі досягаються при втіленні ІКТ у суспільство та переслідування якої мети здійснюється за умов активного впровадження інформаційних технологій у всі сфери життєдіяльності.

У *підрозділі 2.3. «Національні моделі правового регулювання інформаційного суспільства»* розглянуто функціонування та правове забезпечення інформаційного суспільства розвинутих країн світу, досліджено основні концепції, принципи, програми та плани дій щодо розбудови правового регулювання інформаційного суспільства та утворення власних національних моделей такого правового регулювання.

Встановлено, що законотворчість у сфері правового регулювання інформаційного суспільства кожної національної моделі є досить

різноплановою, багатоаспектною та перспективною, що, у першу чергу, залежить від національної самобутності та пріоритетності питання контролю й охорони, і вже потім, рівень законодавчої спроможності залежить від наявності загальної концепції розвитку та основної стратегії становлення правових засад регулювання інформаційного суспільства у кожній окремій країні та її правовій системі.

Доведено, що національні моделі європейських країн регулювання інформаційного суспільства при розробці державних програм враховують не тільки досвід зарубіжних країн, але й чітко спираються на існуючі теоретичні наукові погляди вирішення інформаційних проблем та їхнього впровадження у суспільство; законодавчий супровід забезпечується поступово, конструктивно та об'єктивно до виникаючих суспільних потреб; значної уваги зосереджено на індивідуальних державних потребах впровадження мережі Інтернет, дистанційної освіти, електронного уряду, розвитку електронної комерції, електронної медицини та надання інших електронних послуг. Захист основних прав і свобод людини в інформаційному просторі та засобів масової комунікації, а також дотримання культурної самобутності населення та ідентичності нації при переході до інформаційного суспільства та в процесі активного використання надбань інформаційно-технологічної революції – основні зберігаючі принципи національних моделей правового регулювання інформаційного суспільства.

Третій розділ «Правове забезпечення становлення інформаційного суспільства в Україні» складається із трьох підрозділів і присвячений формуванню та напрямкам функціонування інформаційного суспільства в Україні, а також адаптації правових основ інформаційного суспільства в Україні до європейських стандартів.

У *підрозділі 3.1. «Правові основи формування інформаційного суспільства в Україні»* досліджено процес становлення та функціонування правового регулювання інформаційного суспільства в Україні. Проаналізовано загальний характер переходу країни від індустріального суспільства до інформаційного: сучасний стан правових основ глобального використання надбань інформаційно-комунікаційних технологій в Україні та формування єдиного інформаційно-комунікаційного простору як частини світового інформаційного простору, а також можливість України рівноправно брати участь у процесах інформаційної, технологічної та економічної інтеграції регіонів.

Встановлено, що правову основу функціонування інформаційного суспільства України становлять міжнародно-універсальні та міжнародно-регіональні нормативно-правові документи.

Досліджено роль і значення діяльності державних та місцевих органів у розбудові інформаційного суспільства. Правові основи

формування інформаційного суспільства в Україні було прийнято разом із Концепцією та Стратегією його розвитку у цілому. Вони визначають основні сфери правового регулювання інформаційного суспільства до 2020 року. Для розвитку правового регулювання інформаційного суспільства в Україні також було прийнято ряд спеціально нормативно-правових актів, сфери регулювання яких спрямовано на організацію правової стабільності та захищеності з боку уряду при використанні інформаційних технологій. Створення спеціальних державних структурних підрозділів, які займаються впровадженням інформаційної політики в життя населення та виконанням Державних програм, Плану дій, також становить частину правового регулювання інформаційного суспільства в Україні.

У підрозділі 3.2. *«Напрямки функціонування інформаційного суспільства в Україні»* досліджено формування та всебічний розвиток функціонування інформаційного суспільства в Україні через створення таких основних напрямків, як: електронне урядування, електронна освіта, електронна культура, електронна митниця, електронна система оподаткування, електронна комерція, електронна медицина, електронна система охорони навколишнього середовища, забезпечення інформаційної безпеки, електронна демократія тощо.

При здійсненні аналізу напрямків удосконалення правового регулювання інформаційного суспільства в Україні наголошено не тільки на перевагах, вказуються і недоліки: відсутність національної системи параметрів оцінювання стану електронного урядування; недосконалість нормативно-правової і методологічної бази, що має надати змогу всім учасникам інформаційного суспільства повноцінно у ньому функціонувати; нерегульованість надання адміністративних послуг та звернення громадян до органів державної влади та місцевого самоврядування; відсутність єдиних стандартів електронного документообігу; неуніфікованість форми веб-сайтів центральних органів влади, що унеможлиблює повноцінний доступ громадян до отримання публічної інформації; часткове забезпечення органів державної влади та місцевого самоврядування інформаційними технологіями та часткове підключення їх до локальної мережі Інтернет; нелогічний перерозподіл державного бюджету на розвиток за забезпечення функціонування інформаційного суспільства.

У підрозділі 3.3. *«Перспективи адаптації правових основ функціонування інформаційного суспільства в Україні до європейських стандартів»* значної уваги приділено положенням підписаної у 2014 р. Угоди про асоціацію між Україною, з одного боку, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншого, в яких беззастережно та однозначно визначається, що одним із пріоритетних напрямків розвитку України є

адаптація європейських стандартів у сфері регулювання інформаційного суспільства. Принципи побудови інформаційного простору України мають відповідати основним засадам правотворчої та правозастосовної практики Європейського Союзу щодо розвитку європейського інформаційного суспільства, оскільки відіграє чималу роль у формуванні правового регулювання інформаційного суспільства, виконуючи функцію так званого законодавчого органу, координатора та активного ініціатора. Забезпечення необхідного рівня гармонізації законодавства зі збереженням національної самобутності – основна задача українського уряду. Зазначено, що це призведе не тільки до процесу викорінення невідповідних та суперечливих норм у національному законодавстві, але й вплине на якісний рівень розбудови інформаційного суспільства та швидкість приєднання України до єдиного європейського інформаційного простору, а згодом і до членства в ЄС.

Наголошено на тому, що до основних проблем та вад відтворення стабільної економіко-політичної ситуації у країні, яка, безумовно, впливає на формування правового регулювання інформаційного суспільства належать: відсутність політичної волі у збереженні та відновленні економічної та політичної стабільності; низький рівень фінансування у розвиток становлення інформаційного суспільства; недосконалість правової бази функціонування інформаційного суспільства, високий рівень корупції в органах центральної виконавчої влади і на місцях, що заважає реально акцентувати увагу на розробці ефективного механізму правового регулювання інформаційного суспільства та пошуках можливих інвестицій як на національному, так і на міжнародному рівні; недостатнє забезпечення нормативно-правовою базою регулювання інформаційного суспільства взагалі.

ВИСНОВКИ

Основними теоретичними і практичними результатами роботи є:

1. Правове регулювання інформаційного суспільства здійснюється за умови обов'язкового впливу соціальних факторів, які мають безпосереднє значення при формуванні інформаційного суспільства в умовах глобалізації, а також створення цілісної системи законодавства з метою підвищення ефективності розвитку інформаційного суспільства з урахуванням соціально-економічних та соціально-культурних особливостей. До таких соціальних чинників слід віднести: економічний, ідеологічний, політичний, культурологічний, історичний, інформаційний чинники.

2. Правове регулювання інформаційного суспільства – це різновид правового регулювання суспільних відносин і як вид соціального

регулювання у цілому має свої власні предмет, об'єкт, метод, мету та сферу правового регулювання, а також виокремлює свої характерні особливості та притаманні йому ознаки. Правове регулювання інформаційного суспільства має еволюційний характер, оскільки складається з поетапних періодів свого розвитку та має комплексний характер і поширюється на всі прошарки населення та охоплює майже усі сфери правозначущих суспільних відносин, що полягає в єдиному та однаковому масштабі правового оцінювання адекватних життєвих ситуацій.

3. Визначено нову класифікацію правового регулювання інформаційного суспільства: міжнародно-універсальна модель, міжнародно-регіональна та національна моделі. Основними критеріями та ознаками поділу є особливість та сфера впливу міжнародно-правових норм, принципів окремими міжнародними, регіональними організаціями на особливість формування правового підґрунтя інформаційного суспільства в окремих регіонах. Такий вплив на правове регулювання інформаційного суспільства є неминучим і таким само невідворотним процесом, як і безперервне використання інформаційних технологій у повсякденному житті. Аналіз моделей правового регулювання інформаційного суспільства надав змогу визначити неоціненну роль діяльності у цій сфері ООН, ЮНЕСКО, ЄС, Ради Європи і акцентувати на значенні міжнародно-правового співробітництва та відкритті нових перспектив і можливостей з метою здійснення ефективного правового регулювання інформаційного суспільства їхніми країнами-членами. Особливість національних моделей правового регулювання інформаційного суспільства полягає у захисті основних прав і свобод людини в інформаційному просторі та засобів масової комунікації, а також дотриманні культурної самобутності населення та ідентичності нації у процесі активного використання надбань інформаційно-технологічної революції, а також при переході від індустріального до інформаційного суспільства.

4. Правовою основою регулювання інформаційного суспільства в Україні є Конституція України та Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 – 2015 роки», відповідно до яких держава створює умови для розбудови інформаційного суспільства в Україні. Було прийнято ряд спеціально нормативно-правових актів, сферу регулювання яких спрямовано на організацію правової стабільності та захищеності з боку уряду при використанні інформаційних технологій. Створення спеціальних державних структурних підрозділів, які займаються впровадженням інформаційної політики в життя населення та виконанням Державних програм, Плану дій, також становить частину правового регулювання інформаційного суспільства в Україні. Таким чином, Україна належить до країн, які знаходяться уже на четвертому

етапі становлення інформаційного суспільства та функціонування його правового регулювання.

5. Інформаційне суспільство в Україні почало формуватися з переосмислення необхідності використання інформаційних технологій в економічних, політичних та соціальних цілях. Деяко пізніше розпочалася робота у сфері розробки державних програм розвитку суспільних відносин та розробки концепції подальшого розвитку інформаційних відносин. Розробка державних концепцій та нормативних документів щодо закріплення в національному законодавстві основних принципів, задекларованих на Міжнародному Саміті, що відбувся у 2003 р. у Швейцарії та в 2005 р. в Тунісі, зумовила підвищення уваги до розробки нормативно-правових актів забезпечення окремих інститутів інформаційного суспільства. На теперішній час одним із основних нормативно-правових актів, що регулюють інформаційне суспільство в Україні, є Закон України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 – 2015 роки». Закону, який визначав би напрями політики у правовому регулюванні інформаційного суспільства на наступні принаймні п'ять чи десять років, прийнято не було. Підсумовуючи викладене вище, можна сказати, що в Україні упродовж останніх років напрацьовано низку законодавчих актів, які регулюють відносини, що виникають в інформаційному суспільстві. Однак, доводиться констатувати, що в сучасних умовах розвитку суспільства інформаційне законодавство потребує якісних змін. За всією його розгалуженістю воно залишається суперечливим, належним чином не систематизованим і не кодифікованим.

6. Визначено основні напрями функціонування інформаційного суспільства, до яких зараховано електронне урядування, електронну медицину, електронне голосування, електронну митницю, електронну освіту, електронний паспорт, електронну комерцію, інформаційну безпеку, які розвивалися нестабільно, окремо один від одного та за відсутності необхідного правового забезпечення, що полягає в умовах нестабільної політико-економічної ситуації. Разом із тим, чималу кількість державних програм, спрямованих на забезпечення функціонування та регулювання інформаційного суспільства, було достроково припинено. Вони втратили свою чинність згідно з розпорядженнями Кабінету Міністрів України у зв'язку з військовими діями на території України та дефіцитом у державному бюджеті.

7. Основні проблеми в регулюванні інформаційного суспільства пов'язані з нестабільною економіко-політичною ситуацією в Україні, яка, безумовно, впливає на: формування правового регулювання інформаційного суспільства та має прояв у відсутності політичної волі уряду щодо збереження та відновлення економічної та політичної стабільності; низький рівень фінансування та пошуку інвестицій у

розвиток становлення та правового регулювання інформаційного суспільства; високий рівень корупції в органах центральної виконавчої влади і на місцях, що заважає реально акцентувати увагу на розробці ефективного механізму правового регулювання інформаційного суспільства та пошукам можливих інвестицій як на національному, так і на міжнародному рівні; недостатнє забезпечення нормативно-правовою базою регулювання інформаційного суспільства у цілому.

8. Співробітництво України з ЄС у сфері забезпечення правового регулювання інформаційного суспільства уявляється актуальним та перспективним, особливо, коли Україна прийняла вектор проєвропейського розвитку. А прийняття Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС зобов'язує Уряд на плідну працю у сфері відповідності національного законодавства до європейських стандартів та нормативно визначає перспективи втілення його положень, що регулюють інформаційне суспільство у країнах-членах Євросоюзу та визнання правовим орієнтиром для здійснення правових реформ у сфері регулювання інформаційних відносин, оскільки вміщує в собі демократичні принципи, традиції та цінності розвитку такого суспільства.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у фахових періодичних виданнях:

1. Ромащенко В.А. Правовое регулирование информационного общества: деятельность Европейского Союза. *Legea si Viata*. Nr/10/2 (298) 2016. С. 104–108.
2. Ромащенко В.А. Азійська модель правого регулювання інформаційного суспільства. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 5/2016. : http://lsej.org.ua/5_2016/5.pdf С.15–19.
3. Ромащенко В.А. ООН і міжнародно-правове регулювання інформаційного суспільства. *Правове та державне управління*: зб. наук. праць. Запоріжжя: КПУ, 2016. № 3(24). С. 21–26.
4. Ромащенко В.А. Правове регулювання інформаційного суспільства в Україні. *Підприємництво, господарство і право*: наук.-практ. господар.-правовий журнал. Київ, 2016. № 9(247). С. 100–105.
5. Ромащенко В.А. Основні напрями правового регулювання інформаційного суспільства в Україні. *Порівняльно-аналітичне право: електронне наукове фахове видання*. Ужгород, 2016. № 3. С. 39–42: http://pap.in.ua/3_2016/11.pdf.
6. Ромащенко В.А. Міжнародно-правове регулювання інформаційного суспільства: роль та значення діяльності ЮНЕСКО. *Альманах міжнародного права*. Вип. 13. Одеса, 2016. С. 32–38.

Опубліковані праці апробаційного характеру:

7. Ромащенко В.А. Становлення інформаційного суспільства в Україні в контексті цивілізаційного вибору: правові основи. *Правові проблеми цивілізаційного вибору України*: матеріали круглого столу, присвяч. 10-річчю кафедри права Європейського Союзу та порівняльного правознавства (м. Одеса, 28 листоп. 2014 р.). Одеса: Фенікс, 2015. С. 221–224.

8. Ромащенко В.А. До питання класифікації моделей інформаційного суспільства. *Правові та інституційні механізми забезпечення сталого розвитку України*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 15–16 трав. 2015 р.) у 2 т. / відп. ред. М.В. Афанасьєва. – м. Одеса. Юрид. л-ра. Т.1. С. 446–448.

9. Ромащенко В.А. До питання електронної комерції – послуги інформаційного суспільства: європейський досвід. *Правові проблеми цивілізаційного вибору України*: матеріали всеукр. наук. конф., присв. пам'яті професора Вишнякова Олександра Костянтиновича (м. Одеса. 6 листоп. 2015 р.). Одеса, 2015. С. 221–224.

10. Ромащенко В.А. Європейські правові стандарти становлення інформаційного суспільства. *Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку держави та права в умовах євроінтеграції*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 20 трав. 2016 р.): у 2 т. / відп. ред. М.В. Афанасьєва. Одеса: Юрид. л-ра, 2016. Т. 1. С. 370–372.

11. Ромащенко В.А. Європейський досвід формування правового регулювання інформаційного суспільства у дослідженнях українських вчених. *Реформування законодавства України та розвиток суспільних відносин в Україні*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Ужгород, 22–23 квіт. 2016 р.). Ужгород: Ужгород. націон. ун-т, 2016. С. 18–12.

12. Ромащенко В.А. Сучасні моделі регулювання інформаційного суспільства: взаємодії та конфлікти. *Правові системи сучасності: взаємодії та конфлікти*: матеріали міжнародного круглого столу (м. Одеса, 19 липня 2016 р.): Національний університет «Одеська юридична академія», 2016. С.114-118. – <http://eurolaw.org.ua/files/zbirnik-tez-19072016.pdf>.

13. Ромащенко В.А. Перспективи адаптації правових основ функціонування інформаційного суспільства в Україні до європейських стандартів. *Міжнародний конгрес європейського права*: зб. наук. праць (м. Одеса, 21 – 22 квіт. 2017 р.). Одеса: Фенікс, 2017. 356 с. Ромащенко В.А. Правове регулювання інформаційного суспільства Китаю. *Традиції та новачії юридичної науки: минуле, сучасність, майбутнє*: матеріали міжнар. наук.-практ. конфер. (до 20-річчя НУ «ОЮА» та 180-річчя Одеської школи права; (м. Одеса, 19 трав. 2017 р.): у 2 т. / відп. ред. Г.О. Ульянова. Одеса: Видав. дім «Гельветика», 2017. Т. 1 С. 426–429.

АНОТАЦІЯ

Ромащенко В.А. Правове регулювання інформаційного суспільства в Україні: загальнотеоретичне дослідження. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук (доктора філософії) за спеціальністю 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень». – Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, 2018.

Загальнотеоретична дисертаційна робота присвячена дослідженню основ правового регулювання інформаційного суспільства, впливу різних факторів на процес його формування та вивченню поняття правового регулювання інформаційного суспільства як різновиду правового регулювання суспільних відносин і як виду соціального регулювання. У цілому воно має свій власний предмет, об'єкт, метод, мету та сферу правового регулювання, а також йому притаманні свої характерні особливості та притаманні йому ознаки. Правове регулювання інформаційного суспільства має еволюційний характер, оскільки складається з поетапних періодів свого розвитку та має комплексний характер, оскільки поширюється на всі прошарки населення та охоплює майже усі сфери правозначущих суспільних відносин, що полягає в єдиному й однаковому масштабові правового оцінювання адекватних життєвих ситуацій.

Становлення правового регулювання інформаційного суспільства досліджено через поділ його на моделювання і представлено таку класифікацію: міжнародно-універсальна, міжнародно-регіональна, національна моделі, основним критерієм яких стали нормативно-правові акти, що регулюють функціонування інформаційно-комунікаційних технологій, їх вплив на якість повсякденного життя та формування інформаційного суспільства. Детально акцентовано увагу на питанні формування правових основ формування інформаційного суспільства в Україні, виокремлено напрямки його функціонування та досліджено перспективи адаптації правового регулювання інформаційного суспільства в Україні до європейських стандартів.

Ключові слова: інформаційне суспільство, модель правового регулювання інформаційного суспільства, правове регулювання інформаційного суспільства, міжнародно-універсальна модель, міжнародно-регіональна модель, національна модель.

АННОТАЦИЯ

Ромащенко В.А. Правовое регулирование информационного общества в Украине: общетеоретическое исследование. – Квалификационный научный труд на правах рукописи.

Диссертация на соискание научной степени кандидата юридических наук (доктора философии) по специальности 12.00.01 «Теория и история государства и права; история политических и правовых учений». – Национальный университет «Одесская юридическая академия», Одесса, 2018.

Общетеоретическая диссертационная работа посвящена исследованию основ правового регулирования информационного общества в современной зарубежной и отечественной юридической литературе. Изучено влияние таких различных факторов на процесс его формирования, как: политический, идеологический, экономический, культурный, коммуникативный, исторический и др. Охарактеризован теоретический аспект понятия правового регулирования информационного общества, акцентировано внимание на его предмете, объекте, методе, функциях, сфере действия, а также роли государства в формировании основ правового регулирования информационного общества. Предложено понимание правового регулирования информационного общества в узком и широком смысле.

Становление и формирование правового регулирования информационного общества исследованы путем выделения моделирования и предоставлена следующая классификация: международно-универсальная, международно-региональная, национальная модели, основным критерием которых стали нормативно-правовые акты, правовые принципы и идеи, определяющие функционирование информационно-коммуникационных технологий, их влияние на качество повседневной жизни и формирование информационного общества.

Акцентировано внимание на вопросе формирования правовых основ регулирования информационного общества в Украине, проанализировано целый ряд принятых нормативно-правовых актов, регулирующих вопрос правовых стандартов и инструментов внедрения информационно-коммуникационных технологий в жизнь населения. Выделены и проанализированы основные направления его функционирования: электронная демократия, электронное правительство, информационная безопасность, электронное образование, электронная медицина, электронная коммерция, электронная таможня, электронное налогообложение, электронный паспорт и др. Проанализирован процесс введения реформ по формированию правового регулирования информационного общества в Украине, а также раскрыт вопрос основных

проблем и факторов, которые тормозят процесс развития механизма внедрения стандартов и инструментов правового регулирования информационного общества. Исследованы и спрогнозированы перспективы адаптации правового регулирования информационного общества в Украине к европейским стандартам согласно подписанному Соглашению об Ассоциации между Украиной и Европейским Союзом.

Ключевые слова: информационное общество, модель правового регулирования информационного общества, правовое регулирование информационного общества, международно-универсальная модель, международно-региональная модель, национальная модель.

SUMMARY

Romashchenko V. A. Legal regulation of the information society in Ukraine: general theoretical research. – Qualifying scientific work on the rights of manuscripts.

Thesis for a Candidate of Law (Doctor of Philosophy) Degree in specialty 12.00.01 «Theory and History of State and Law; the history of political and legal studies». – National University «Odessa Law Academy», Odessa, 2018.

General theoretical dissertation is devoted to the study of the foundations of legal regulation of the information society in modern foreign and domestic legal literature. The influence of various factors on the process of its formation, such as: political, ideological, economic, cultural, communicative, historical, etc. The theoretical aspect of the concept of legal regulation of the information society is characterized, attention is focused on its subject, object, method, functions, sphere of action, as well as the role of the state in shaping the foundations of legal regulation of the information society. The designation of the legal regulation of the information society in a narrow and broad sense is highlighted.

The formation and formation of the legal regulation of the information society has been studied through its division into modeling and the following classification is presented: the international-universal, international-regional, national models, the main criterion of which were legal acts, legal principles and ideas regulating the functioning of information and communication technologies, their influence on the quality of everyday life and the formation of an information society.

The work focuses in detail on the formation of the legal foundations of the formation of the information society in Ukraine, analyzes a number of regulatory and legal acts that regulate the issue of legal standards and the implementation of information and communication technologies in the life of the population.

The main directions of its functioning are highlighted and analyzed: electronic democracy, electronic government, information security, electronic education, electronic medicine, e-commerce, electronic customs, electronic taxation, electronic passport, etc. The analysis of the process of introduction of reforms on the formation of legal regulation of the instantiation society in Ukraine, as well as the issue of the main problems and factors that inhibit the development of the mechanism for the introduction of standards and instruments legal regulation is information society. Perspectives of adaptation of the legal regulation of the information society in Ukraine to European standards in accordance with the signed Agreement on Association between Ukraine and the European Union are prospected and predicted.

Key words: information society, legal regulation of the information society, legal regulation of the information society model, international-universal model, international-region model, national model.

Підписано до друку 01.02.2018.
Формат 60х90/16. Ум.-друк. арк. 0,9. Наклад 100 прим.

Видавець і виготовлювач ПП «Фенікс»
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1044 від 17.09.2002 р.
65009, м. Одеса, вул. Зоопаркова, 25. Тел. 7777-591.